

POGOSTOST BOLNIŠKEGA STALEŽA V DELOVNI ORGANIZACIJI ISKRA COMMERCE

Anka Šuštaršič

UDK/UDC 616-036.2-057

SICKNESS ABSENCE RATE IN THE ISKRA COMMERCE FIRM

DESKRIPTORJI: *absentizem; Iskra Commerce*

DESCRIPTORS: *absenteism; Iskra Commerce*

IZVLEČEK – Analizirana je pogostost bolniškega staleža delavcev v delovni organizaciji Iskra Commerce v koledarskem letu 1979. Potrjena je domneva, da obstajajo pomembne razlike v pogostosti bolniškega staleža med delavci po spolu, starosti, izobrazbi in zaposlenih v različnih TOZD. Ženske, mlajši delavci in delavci z nižjo strokovno izobrazbo so bili pogostejše v bolniškem staležu kot drugi.

ABSTRACT – Sickness absence rate of workers recorded in the Iskra Commerce in 1979, was analysed. The results confirmed our assumption that differences in sickness rate depend on sex, age, education and post of workers. Women, younger and less highly educated workers were found to be more frequently on sick leave than others.

Uvod

Na bolniški stalež vpliva več dejavnikov, ki jih lahko združimo v nekaj skupin: delavec, delovno mesto, širše okolje in varstvo pri delu. Na vse te skupine dejavnikov odločilno vplivajo družbeni odnosi oziroma celovit družbeni proces (1). Če se poruši to dinamično ravnovesje, pridejo do izraza kazalci negativnega zdravja, med katerimi je tudi bolniški stalež.

Delovna organizacija (DO) Iskra Commerce, v kateri je bilo na dan 31.12.1979 zaposlenih 2051 delavcev, opravlja združene tržne funkcije v SOZD Iskra. Sestavljajo jo pet temeljnih organizacij združenega dela (TOZD), in sicer: Zunanji trg, Zastopstva tujih firm, Domači trg, Servis, Marketing in Delovna skupnost skupnih služb (DSSS).

Material in metode

Vir podatkov so bili vsi bolniški listi delavcev DO Iskra Commerce, ki so jih izdale ambulante za nadomestilo osebnih dohodkov v letu 1979. Iz njih smo dobili podatke o starosti, spolu, TOZD-u, v katerem je delavec združeval delo, ter priimek in ime delavca. Kadrovska služba DO Iskra Commerce je dodatno posredovala še podatke o izobrazbi delavcev in podatke o celotnem številu zaposlenih ter njihovo število po TOZD, spolu, starosti in izobrazbi. Gradivo 2307 bolniških listov smo obdelali ročno.

Opazovana enota je bil delavec. Analizirali smo pogostost bolniškega staleža z ozirom na spol, starost, izobrazbo in TOZD, v katerem je bil delavec zaposlen.

Rezultati so prikazani kot proporci pogostosti bolniškega staleža v posameznih

skupinah. Izračunali smo pomembnost razlik med proporcem posamezne skupine in proporcem drugih skupin s tehniko testiranja razlik med proporciji dveh vzorcev (2).

Tabela 1: Pogostost bolniškega staleža pri ženskah in moških v DO Iskra Commerce po posameznih TOZD-ih

Pogostost/ Opazovni znak	Skupaj DO Iskra Commerce			TOZD Servis	TOZD Domači trg	TOZD Marketing	TOZD Zastopstva tujih firm	TOZD Zunanji trg	DSSS
	Ženske	Moški	Skupaj						
nikoli	0,331 ⁺⁺	0,548 ⁺⁺	0,451	0,488 ⁺	0,580 ⁺⁺	0,529	0,544	0,357 ⁺⁺	0,244 ⁺⁺
1-krat	0,310	0,285	0,296	0,325	0,271	0,255	0,253	0,283	0,333
2-krat	0,150 ⁺⁺	0,091 ⁺⁺	0,118	0,102	0,083 ⁺⁺	0,127	0,101	0,150 ⁺	0,158 ⁺
3-krat in več	0,209 ⁺⁺	0,076 ⁺⁺	0,135	0,085 ⁺⁺	0,066 ⁺⁺	0,089	0,102	0,210 ⁺⁺	0,265 ⁺⁺
Skupaj	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000

⁺ označuje značilne razlike med proporciji pri tveganju 0,05

⁺⁺ označuje značilne razlike med proporciji pri tveganju 0,01

Tabela 2: Proporciji pogostosti bolniškega staleža po starosti in izobrazbi

Pogostost/ Opazovni znak	Starost					Izobrazba			Skupaj DO Iskra Commerce
	do 20	21-30	31-40	41-50	51 in več	VS in VŠ	SS, VK in KV	NS, PK in NK	
nikoli	0,245 ⁺⁺	0,364 ⁺⁺	0,496 ⁺⁺	0,556 ⁺⁺	0,570 ⁺⁺	0,541 ⁺⁺	0,449	0,360 ⁺⁺	0,451
1-krat	0,396	0,331 ⁺⁺	0,261 ⁺	0,261	0,295	0,247 ⁺	0,308	0,299	0,296
2-krat	0,264 ⁺⁺	0,124	0,111	0,118	0,058	0,091	0,119	0,137	0,118
3-krat in več	0,095	0,181 ⁺⁺	0,132	0,065 ⁺⁺	0,077	0,121	0,124 ⁺	0,204 ⁺⁺	0,135
Skupaj	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000

⁺ označuje značilne razlike med proporciji pri tveganju 0,05

⁺⁺ označuje značilne razlike med proporciji pri tveganju 0,01

Legenda: VS – z visoko izobrazbo; VŠ – z višjo izobrazbo; SS – s srednjo izobrazbo; VK – visoko kvalificirani; KV – kvalificirani; NS – z nedokončano srednjo šolo; PK – polkvalificirani; NK – nekvalificirani

Rezultati in razprava

Primerjava proporcev pogostosti bolniškega staleža med moškimi in ženskami (tabela 1) kaže, da so ženske pogosteje izrabile bolniški stalež kot moški in to predvsem dva- in večkratni bolniški stalež v koledarskem letu. Obstajajo pomembne razlike v pogostosti bolniškega staleža tudi med posameznimi TOZD-i.

Primerjava proporcev pogostosti bolniškega staleža v različnih starostnih skupinah (tabela 2) kaže statistično pomembne razlike med vsemi skupinami. Trend pogostosti pada od mlajših proti starejšim skupinam. Proporciji v skupinah, razdeljenih po strokovni izobrazbi kažejo, da so bili značilno manjkrat v bolniškem staležu delavci z višjo in visoko izobrazbo, značilno večkrat pa skupina delavcev z nedokončano srednjo šolo, polkvalificirani in nekvalificirani delavci.

V nalogi smo potrdili domnevo, da obstajajo pomembne razlike v pogostosti bolniškega staleža med delavci različnega spola, starosti in izobrazbe ter v različnih delovnih okoljih. Ženske, mlajši delavci, delavci z nižjo strokovno izobrazbo, zaposleni v nekaterih TOZD-ih so bili pogosteje v bolniškem staležu kot drugi.

LITERATURA

1. Modic S. Medicina dela in varstvo pri delu. Seminar Varstvo delovnega okolja. Bled, 1979.
2. Adamič Š. Temelji biostatistike. Ljubljana: Medicinska fakulteta Univerze Edvarda Kardelja, 1980: 104-5.